

Mehmet Deniz Akın

<https://orcid.org/0000-0003-0984-3760>

Assistant Principal, Esmâ Ocak Pre School, Diyarbakır-Türkiye,
mehmet_deniz_akin@outlook.com

Mitat Mehti Gök

<https://orcid.org/0009-0009-4186-3957>

Principal, 50.Yıl Çeller Secondary School, Mersin-Türkiye, mitat33@gmail.com

Bülent Öztürk

<https://orcid.org/0009-0009-9899-2143>

Principal, Surkent İşitme Engelliler Secondary School, Diyarbakır-Türkiye,
urk21@hotmail.com

Ercan Çelik

<https://orcid.org/0000-0001-5635-1780>

Principal, Milli Egemenlik Secondary School, Diyarbakır-Türkiye, ercanclk72@gmail.com

Ahmet Şimşek

<https://orcid.org/0009-0002-8639-8277>

Assistant Principal, Surkent İşitme Engelliler Secondary School, Diyarbakır-Türkiye,
ahmet_21simsek@hotmail.com

Saim Ulaş

<https://orcid.org/0009-0000-4540-6854>

Principal, 15 Temmuz Şehitleri High Secondary School, Diyarbakır-Türkiye,
mervanhalid4921@gmail.com

Atıf Künyesi | Citation Info

Akın, M., D., Gök, M., M., Öztürk, B., Çelik, E., Şimşek, A. ve Ulaş, S., (2023). Okul Öncesi Eğitimin İlköğretim Başarısına Etkisi İle İlgili Yapılan Tezlerin İncelenmesi, *Akademik Tarih ve Düşünce Dergisi*, 10 (3), 861-877.

Okul Öncesi Eğitimin İlköğretim Başarısına Etkisi İle İlgili Yapılan Tezlerin İncelenmesi

Öz

Bu çalışmanın amacı 2005-2022 yılları arasında okul öncesi eğitimin ilköğretim başarısına etkisi üzerine yapılan lisansüstü çalışmaların doküman analizi ile incelenmesidir. Çalışmanın amacı doğrultusunda 2005-2022 yılları arasında yürütülmüş olan toplam 40 yüksek lisans ve doktora tezi incelenmiştir. Bu amaç kapsamında 2005-2022 yılları arasında okul öncesi eğitimin ilköğretim başarısına etkisini inceleyen çalışmaların temel özelliklerinin neler olduğu ele alınmıştır.

Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden biri olan doküman analizi yöntemi kullanılmıştır. Veri analiz yöntemi olarak nitel veri analiz tekniklerinden olan betimsel analiz tekniğinden yararlanılmıştır. 2005-2022 yılları arasında okul öncesi eğitimin ilköğretim başarısına etkisi ile ilgili yapılan lisansüstü çalışmaların incelenmesinde; araştırmacılar tarafından ilgili literatürden yararlanılarak düzenlenen "Yayın İnceleme Formu" kullanılmıştır. Yayın inceleme formu; araştırmacının yıllarına, veri türlerine, araştırma desenlerine, Örneklem grubuna ve son olarak temalarına göre incelenmiştir. Araştırma bulgularına göre; okul öncesi eğitimin ilköğretim başarısına etkisi ile ilgili yapılan lisansüstü çalışmalar ile ilgili en fazla tezin 2022 yılında yapıldığı ve araştırma türü olarak nicel araştırma yöntemlerinin tercih ettikleri görülmektedir. Aynı zamanda tezler araştırma temalarına göre incelendiğinde çalışmalarda üç alt tema çerçevesinde yoğunlaştığı bunların; "akademin başarı", "zihin ve duygu gelişimini", "beden beceri kazanımı" şeklindedir. Temalara ait kodlamalarda ise "Dil gelişimi" (f=20, %50,0) "Değer yargılarını öğrenmesi" (f=12, %30,0) ve "İnce psikomotor kazanım" (f=18, %45,0) kodlamalarının ön plana çıktığı görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Okulöncesi, Eğitim, Akademik başarı, Doküman, İlköğretim.

Examination of Thesis Made on the Effect of Pre-School Education on Primary Education Between 2005-2022

Abstract

The aim of this study is to examine the postgraduate studies on the effect of preschool education on primary education success between the years 2005-2022 by document analysis. In line with the purpose of the study, a total of 40 postgraduate and doctoral theses conducted between 2005-2022 were examined. Within the scope of this purpose, the main features of the studies examining the effect of preschool education on primary education success between the years 2005-2022 are discussed. The document analysis method, which is one of the qualitative research methods, was used in the research. As a data analysis method, descriptive analysis technique, which is one of the qualitative data analysis techniques, was used. In the examination of postgraduate studies on the effect of pre-school education on primary education success between the years 2005-2022; The "Publication Review Form" developed by the researchers using the relevant literature was used. Publication review form; years of the research, data types, research designs, sample group and finally their themes. According to the research findings; It is seen that the most thesis related to the postgraduate studies on the effect of pre-school education on primary education success was made in 2022 and quantitative research methods were preferred as the research type. At the same time, when theses are examined according to research themes, they are concentrated in the framework of three sub-themes; It is in the form of "academia's success", "mind and emotion development", "body skill acquisition". In the coding of the themes, the coding of "Language development" (f=20, 50.0%), "Learning value judgments" (f=12, 30.0%) and "Fine psychomotor acquisition" (f=18, 45.0) seems to come to the fore.

Keywords: *Preschool, Education, Academic success, Document, Primary education.*

Giriş

Okul öncesi, adından da anlaşılacağı gibi, çocuğun gelişiminin ilk yıllarında yaşadığı bir deneyimdir. Okul öncesi eğitim kurumları, çocukların fiziksel, psiko-motor, sosyal, duygusal, zihinsel ve dilsel gelişimlerine yardımcı olmakta, onları ilköğretim okullarına ve gelecekteki sosyal yaşamlarına hazırlamaktadır; bunu velilerin desteğiyle yapmakta ve gerektiğinde ebeveynleri de eğitmektedir. Bu alanda yer alan eğitim kurumlarının yanı sıra öğretmenler de işlevlerini yerine getirmektedirler. Ancak okul öncesi eğitim kurumları, görevlerini en iyi şekilde yerine getirebilmek için eğitim programlarını uygulamak için nitelikli personel ve fiziksel donanımına ihtiyaç duyarlar. Çocuklar, gelişimleri ile ilgili temel bilgi, beceri, tutum ve alışkanlıklarını evde kazanırlar. Bu nedenle aile, çocuğun bakımından, gelişiminden ve eğitiminden sorumlu birincil kurum haline gelir. Aileden sonra, okul öncesi eğitim, yaklaşık 6 yaşına kadar olan küçük çocuklara sağlanan hem örgün hem de yaygın eğitimin tüm biçimlerini kapsar. Bu eğitim, bir çocuğun gelişimi için temeldir ve bireyin yaşamının sonraki yıllarını önemli ölçüde şekillendirebilir (Akduman, 2012). Birçok araştırma, erken öğrenmenin beynin gelişimine katkıda bulunduğunu öne sürmektedir. (Arslan, Durmuşoğlu ve Yılmaz, 2011; De Rosier ve Gilliom, 2007; Ekinci Vural ve Gürşimşek, 2009; Ersoy, 2004; Kağıtçıbaşı, 2007; Kim, Doh, Hong ve Choi, 2011; Özbey, 2012).

Okul öncesi eğitim, çocukların mimari ve entelektüel şemalarının gelişimini desteklemektedir. İlköğretim kademesine geçmeden önce, küçük çocuk, öğrenme eğilimlerinin yanı sıra temel bilişsel becerileri de edinir. Bir çocuğun karakter gelişiminde 0-6 yaşların çok önemli olduğu bilinen bir gerçektir. Bu anlamda da okul öncesi eğitim çocuğun karakter gelişimine olumlu etki etmektedir. Ebeveynler okul öncesi eğitim kurumlarını çocuğun enerjisini daha sağlıklı harcayabileceği yerler olarak algılamaktadır. Okul öncesi eğitim, anne-babayı bedensel, ruhsal ve zihinsel açıdan rahatlatırken çocuğun duygusal gelişimini de desteklemektedir. Her açıdan olumlu etkileri olan okul öncesi eğitim, günümüzde önemi gittikçe artmaktadır. Çocuğun tüm gelişimini destekleyen okul öncesi eğitim, günümüz toplumlarında daha çok yer edinmektedir.

Çocuklar, ilköğretim kademesine geçmeden önce, öğrenme eğilimlerinin yanı sıra temel becerileri de edinmektedir. Ebeveynler okul öncesi eğitim kurumlarını çocuğun enerjisini daha sağlıklı harcayabileceği yerler olarak algılamaktadır. Okul öncesi eğitim, anne-babayı bedensel, ruhsal ve zihinsel açıdan rahatlatırken çocuğun duygusal gelişimini de desteklemektedir (Dikici Sığırtmaç, Hoş ve Abbak, 2011). Dolayısıyla her açıdan olumlu

etkileri olan okul öncesi eğitim, günümüzde önemi gittikçe artarak toplumda daha çok yer edinmektedir.

1.2. Okul Öncesi Eğitim ve İlköğretime Etkisi

Literatürte okul öncesi eğitim ile alakalı birçok tanım yapıldığını görülmektedir. Bunlardan en yaygın olan tanım, Okul öncesi eğitim; “Çocuğun doğduğu günden temel eğitime başladığı güne kadar geçen yılları kapsayan ve çocukların daha sonraki yaşamlarında önemli roller oynayan, bedensel, psikomotor, sosyal-duygusal, zihinsel ve dil gelişimlerinin büyük ölçüde tamamlandığı, ailelerde ve kurumlarda verilen eğitimle kişiliğin kazanıldığı gelişim ve eğitim süreci” olarak tanımlanmaktadır (Aral, Kandır ve Yaşar, 2000). Örgün eğitim okulöncesi eğitimden lisansüstü eğitimine kadar devam eden sürece denir. Örgün eğitimin bir parçası olan okulöncesi eğitim, çocuğun doğduğu günden temel eğitime başladığı güne kadar geçen yılları kapsayan çocukların daha sonraki yaşamlarında önemli roller” oynayan; bedensel, psikomotor, sosyal-duygusal, zihinsel ve dil gelişimlerinin büyük ölçüde tamamlandığı, ailelerde ve okullarda verilen eğitimle kişiliğin sekilediği gelişim ve eğitim süreci olarak açıklanabilir (Aral, Kandır ve Yasar, 2000).

Birey dünyaya geldiği andan itibaren çevresiyle iletişim halindedir. Çevreyi keşfetmeye, nesnelere tanımaya ve çevresinde olan biteni anlamaya çalışır. İlk deneyimlerini yaşadığı yer ise aile ortamıdır. Öncelikle anne-babayı varsa diğer aile üyelerini tanımakta ve iletişime geçmektedir. Gelişiminin ilk aşamasını bu ortamda deneyimlemektedir. Zaman geçtikçe birey yaş aldıkça çevreyle etkileşimi artmakta ve aile çocuğun tüm gelişim alanlarının gelişmesine fırsat sunacak bilgiye beceriye ve imkâna sahip olamadığı için okul öncesi eğitimine(0-6) ihtiyaç duyulmaktadır. Genel olarak bakıldığında okul öncesi eğitim çocukların diğer insanlarla ilişki içindeyken tanıdıkları bir dönemdir. (TÜSİAD, 2005). Araştırmalar göstermiştir ki çocuğun en fazla etkilendiği dönem okul öncesi eğitimdir. Çocuğun anne karnından, bir okul çatısı altında temel eğitimi başladığı ana kadar geçen dönem çocuğun gelişimi bakımından önem arz etmektedir. Daha yaşamının ilk yılları olan çocukluk ve ergenlik dönemleri gelişimin hızlı olduğu çevrenin olumlu veya olumsuz etkilerinin sıklıkla görüldüğü yıllar olarak karşımıza çıkmaktadır. Tabii çevresel etmenler kişilerin gerek davranışlarında gerekse diğer faktörlerde izler bırakabilmektedir. Tüm bu bağlamda çocuğun ilk yılları ve ergenlik dönemi bu anlamda hassas dönemler olduğunu ifade edebilir. (MEGEP, 2009). Doğumundan ilköğretim hazırlık sürecine her acıdan yönlendiren bir eğitim sürecine denmektedir (Oğuzkan ve Oral,1997).

Dünyada eğitim alanında öne çıkan ülkelerin okul öncesi eğitim kurumlarına gitme oranları, ülkemiz ile kıyaslandığında oldukça yüksek kalmaktadır. Dünyanın birçok yerinde

eğitim yaşı öne çekilmektedir. Hatta daha da ileri gidilirse yapılan araştırmalar göstermiş ki eğitim anne rahminden başladığını ifade etmektedirler. Çocuğun küçük yaşta eğitim alması geleceğe dair birçok adımı daha sağlam atmasına olanak tanıyacaktır. Giderek değişen dünyada çocukların eğitim yaşları ister istemez küçülmektedir. Tüm bu bağlamda birçok ülkede olduğu gibi ülkemizde de okul öncesi eğitimi sürekli gündeme gelmektedir (Şişman, 2010). Okul öncesi eğitim, çocuğu gerek diğer eğitim basamaklarına gerekse bizzat hayatın ta kendine daha başarılı bir şekilde yürütmesine yardımcı olmaktadır. Ülkemizde hayat şartlarının iyileşmesi ve kadınların daha fazla meslek hayatına atılması ile okul öncesi eğitimin önemini gittikçe artmaya başlamıştır. Günümüzde gerek milli eğitim bakanlığı gerek sivil kuruluşlar aracılığı ile okul öncesi eğitimin zorunlu olması için birçok akademik çalışmalar yapılmaktadır (Saylan, 2016). Okul öncesi eğitim çocuğun temel yapı taşlarının atıldığı en kritik dönemdir. Çocuklar dil gelişimi, motor gelişimi, öz bakım gelişimi gibi birçok gelişim kavramını okul öncesi eğitimle kazanmaktadır. Bu açılardan okul öncesi eğitim çocuk için çok büyük anlam ifade etmektedir. Öğretmenler çocuğa model olarak dil gelişimine katkı sunar, dilini doğru kullanmasına yardım eder ve tekerlemeler, şarkılar öğretmekle bunu kalıcı hale getirmesini sağlar. Dil gelişiminin yanında motor gelişimini de spor yaptırarak, oyunlar oynatarak, boyama etkinliği yaptırarak vs. destekler. Bu açılardan bakıldığında da okul öncesi eğitiminin ne kadar önemli olduğunu görüyoruz.

Okul öncesi eğitimi, çocuklara on yıllar boyunca çocuğun yaşamında yankılanacak sayısız akademik ve sosyal-duygusal fayda sağlamaktadır. Okul öncesi, çocuğun sağlıklı riskler almasını öğretirken, temel yeterlilikleri geliştirebilecekleri, keşfedebilecekleri, oluşturabilecekleri ve kendilerini ifade edebilecekleri destekleyici bir eğitimidir. Temel sosyal, duygusal ve akademik beceriler içinde son derece önemli katkılar sağlamaktadır. Okul öncesi eğitim ilköğretim başarısına etkisi dört ana tema üzerinden gruplandırılmıştır. Bunlar; (Demissie, 2015).

- ✓ Sosyal
- ✓ Duygusal
- ✓ Fiziksel
- ✓ Entelektüel ve Akademik

Sosyal Gelişim: “Sosyal uyumun beşiği” olarak kabul edilen bir erken çocukluk eğitimi, çocuğun kendisini başkalarıyla ilişki içinde yaşayan bireyler olarak anlamasını desteklemeye çalışmasıdır. Birçok öğretmen paylaşma, “lütfen” ve “teşekkür ederim” gibi saygılı bir dil kullanma gibi temel becerileri olarak kabul ettiği şeyleri sağlamanın ve temizlik ve yönergeleri takip etme gibi ortak çabalara katkıda bulunmaktadır. Aynı zamanda okul öncesi

eğitim çocukların farklı bakış açıları edinmelerine yardımcı olma potansiyeline sahiptir. Kendilerini daha iyi bir gelecek için eşitlik, barış ve işbirliği tutum ve değerlerini aşlamaya odaklanan bir erken çocukluk eğitimi programı, çocuklarda başkalarının hayatlarında olumlu bir fark yaratabilecekleri inancını uyandırmaktadır.

Duygusal gelişme: İlk yıllarda çocuklar özgüven, duygularını kontrol etme, kendini ifade etme, benlik saygısı ve olumlu kendine inanma gibi temel duygusal becerileri geliştirirler. Bu beceriler, problem çözme ve sağlıklı risk alma gibi sonraki faaliyetler için gereklidir. Küçük sınıflar ve çok sayıda öğrenci etkileşim süresi, çocukların bu becerileri tanıdıkları, önemsendikleri ve bu becerileri uygulamaya teşvik edildikleri bir ortamda öğrenmelerine yardımcı olur. Çocukların akran eğitimi ve birey olarak değerlerini anladıkları, kendilerine güvendikleri ve fikirlerini, duygularını ve ihtiyaçlarını ifade etme yeteneklerine sahip oldukları güçlü bir duygusal temel oluşturarak, giderek karmaşıklaşan sosyal-duygusal ve sosyal hayata hazır hale gelmektedirler. (Arslan, Durmuşoğlu ve Yılmaz, 2011).

Fiziksel Gelişme: Erken çocukluk eğitimi programı, çocuğun kaba ve ince motor becerileri, fiziksel koordinasyonu (el-göz koordinasyonu, bisiklete binme, koşma vb.) ve el yıkama, düzenli egzersiz ve dengeli beslenme gibi sağlıklı becerileri kazanmasını sağlar. Okul öncesi eğitim, bu becerileri planlı oyun, duygusal masalar, bina, boyama, enstrüman çalma vb. gibi ilgi çekici etkinlikler ve koşarken, ip çekerken, iterken, zıplarken ve birlikte çalıştıkları koordineli oyunlarla geliştirmektedirler. Bu faaliyetler, bir yılı boyunca, yazma gelişimlerini desteklemek için ince motor kontrolünü geliştirmekten, çocukların mont ve ayakkabılarını giyme, cırt banttan bağcıklı ayakkabılara geçme, paketleme gibi etkinliklerde daha fazla bağımsızlık kazanmalarına kadar birbirlerini geliştirmektedir (Demissie, 2015).

Entelektüel ve Akademik Gelişim: Bir erken çocukluk eğitimi programı, okuryazarlık ve aritmetik için dikkatlice araştırılmış hedeflere sahiptir. Ancak akademik başarının temelleri, çocuğun ilk yıllardaki entelektüel gelişiminin yalnızca bir parçasıdır. Çocuğun kendisini, başta zor görünen yeni konularla boğuşabilen ve bir konu veya görev zorlaştığında vazgeçmeye direnebilen yetenekli bir öğrenci olarak görmesi çok önemlidir. Burada, bir çocuğun entelektüel gelişimi sınıfın çok ötesine uzanır; Erken çocukluk eğitim programıyla desteklenen öğrenciler, tüm dünyayı bir öğrenme fırsatı olarak görmeye başlamaktadırlar. Güçlü bir entelektüel merakı teşvik eden ve çocukları gözlemlenme, merak etme, sorgulama ve keşfetme yaşamına yönlendiren ilk yıl programları genellikle oyun temelli öğrenmeyi veya açık havada öğrenmeyi ve kendi kendine öğrenmeye ve duyarlı müfredata odaklanmayı içerir. Okul öncesi eğitim bu yönleri ile çocuğun ilgi alanlarını öğrenme yolculuğuna dahil etmesine olanak tanımaktadır. (Ekinci Vural ve Gürşimşek, 2009).

Tüm bu doğrultuda bu çalışmada “2005-2022 yılları arasında okul öncesi eğitimin ilköğretim başarısına etkisi üzerine yapılan araştırmaların incelenmesi, buna paralel olarak mevcut durumun da ortaya koyulması ile elde edilecek sonuçların okul öncesi eğitimin ilköğretimdeki başarısının artmasına katkı sağlaması açısından” faydalı olacağı düşünülmektedir. Ayrıca, elde edilen bu bulguların, alanyazına sağlayacağı katkı önem arz ettiği düşünülmektedir. Bu anlamda 2005-2022 yılları arasında okul öncesi eğitimin ilköğretim başarısına etkisi üzerine yapılan çalışmaların incelenmesi ilköğretimin başarısı ve yönü açısından çalışma önem arz etmektedir. Çalışmanın genel amacı, “2005-2022 yılları arasında okul öncesi eğitimin ilköğretim başarısına etkisi üzerine yapılmış çalışmaların incelenmesi amacıyla incelenen lisansüstü tezle doğrultusunda okul öncesi eğitimin ilköğretim başarısı üzerindeki etkilerini” belirlemektir. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır;

1. Tezlerin yayınlandığı üniversite dağılımı nasıldır?
2. Tezlerin tez türüne göre dağılımı nasıldır?
3. Yıllara göre dağılımı nasıldır?
4. Veri türlerine göre dağılımı nasıldır?
5. Araştırma desenlerine göre dağılımı nasıldır?
6. Örneklem türlerine göre dağılımı nasıldır?
7. Tema dağılımı nasıldır?

2. Yöntem

2.1. Araştırmanın Yöntemi

Bu çalışmada, doküman inceleme tekniği kullanılmıştır. Bu yöntem, araştırılması planlanan konular hakkında bilgi içeren yazılı ve sözlü materyallerin analizini kapsamaktadır. Doküman inceleme yöntemi ile yapılan bu çalışma, araştırılması planlanan konular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin incelenmesi ile gerçekleşmektedir. (Balcı, 1995).

2.2. Sınırlılıklar

Araştırmaya dahil edilen çalışmalar 2005-2022 yılları arasında yapılmış Yükseköğretim Kurulu tez merkezinde erişime açık lisansüstü tezlerle sınırlıdır. Araştırma tarama yapılırken kullanılan anahtar kelimelerle (Okul, okulöncesi, Eğitim, Akademik başarı, İlköğretim) ve kullanılan arama motorlarıyla (Ulusal tez merkezi) sınırlıdır.

2.2. Verilerin Toplanması

Araştırmanın verileri okul öncesi eğitimin ilköğretim başarısına etkisi üzerine yapılan çalışmalar çerçevesinde 2005-2022 yılları arasında yayımlanan tezlerden alınarak oluşturulmuştur. Tezlerden tespitinde “Ulusal Tez Merkezi” veri tabanı üzerinde tespit

edilmiştir. Yapılan incelemeler sonucunda 40 lisansüstü teze ulaşılmıştır. Tezleri incelemek üzere araştırmacılar tarafından bir tezler ile ilgili bilgiler “*Tez Bilgileri Toplama Formu*” düzenlenmiştir. Daha sonra incelemeye dâhil edilen tezler 4 araştırmacıya paylaştırılmış ve her araştırmacı makaleyi inceledikten sonra elde ettiği bilgileri bu forma yazmıştır. Lisansüstü çalışmaların bilgilerini toplama işlemi tamamlandıktan sonra her araştırmacı diğer araştırmacıların yaptığı çalışmaları da kontrol ederek olası hataların önüne geçilmiştir. (Büyüköztürk, 2010).

2.4. Geçerlik ve Güvenirlik

Nitel araştırma literatüründe kullanılan inandırıcılık, aktarılabilirlik, güvenilirlik ve doğrulanabilirlik kavramları, nicel araştırmalarda kullanılan iç geçerlik, dış geçerlik, güvenilirlik ve nesnellik kavramlarına karşılık gelmektedir. Geçerlik sağlanmasında ve güvenilirlik hesaplamalarında değerlendirmeye alınan tezlerin araştırmacıların görüş birliğine dayalı olarak analiz edilmesine dikkat edilmiştir. Bu noktada eğitim bilimleri alanında doktora derecesine sahip bir alan uzmanından yardım alınmıştır. Araştırmacılar tarafından analiz edilen tezler; çalışmanın yıllarına, veri türlerine, araştırma yöntemlerine, örneklem türüne göre, okul öncesi eğitimin ilköğretim başarısına etkisi ile ilgili temalarında kategorilendirilmiştir. İşlemler sürecinde araştırmacılar inceledikleri tez ile ilgili genel bir değerlendirmede bulunmuştur. Daha sonra, tezlerin belirlenen kategorilerde dikkatli bir şekilde incelenerek veri girişi yapılmıştır. Tezler araştırmaya uygun bir şekilde sınıflandırılıp temalar, alt temalara ayrılıp kodlanarak analiz edilmiştir.

3. Bulgular ve Yorum

2005-2022 yılları arasında okul öncesi eğitimin ilköğretim başarısına etkisi üzerine yapılan lisansüstü çalışmaların ile ilgili 2005-2022 yıllarında araştırmaya dahil edilen çalışmaların alt problemlerine ilişkin bulgular aşağıda yer almaktadır. Bu alt problemlerde çalışmaların yayınlandığı üniversiteye, tez türlerine, yıllara, veri türlerine göre, araştırma desenlerine, örneklem türlerine ve son olarakta temalarına göre dağılımının tespit edilmesi hedeflenmiş ve bulgular tablolar halinde sunulmuştur.

Tablo 2. Tezin Yazıldığı Üniversite

Üniversiteler	f	%
Orta Doğu Teknik Üniversitesi	3	7,5
İnönü Üniversitesi	2	5,0
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi	2	5,0
Bartın Üniversitesi	2	5,0
Kırklareli Üniversitesi	2	5,0
Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi	1	2,5
Kafkas Üniversitesi	1	2,5
Bayburt Üniversitesi	1	2,5
Fırat Üniversitesi	1	2,5
Anadolu Üniversitesi	1	2,5
İstanbul Aydın Üniversitesi	4	10,0
Kastamonu Üniversitesi	2	5,0
Gazi Üniversitesi	2	5,0
Necmettin Erbakan Üniversitesi	2	5,0
İnönü Üniversitesi	1	2,5
Bursa Uludağ Üniversitesi	2	5,0
Hacettepe Üniversitesi	1	2,5
Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi	1	2,5
Çağ Üniversitesi	1	2,5
Sakarya Üniversitesi	2	5,0
Marmara Üniversitesi	3	7,5
İstanbul Gelişim Üniversitesi	1	2,5
Aksaray Üniversitesi	1	2,5
Afyon Kocatepe Üniversitesi	1	2,5
Toplam	40	100,0

Tablo 2’de görüldüğü üzere, tezin yazıldığı üniversite dağılımında yer alan 40 lisansüstü tez çalışmalarında İstanbul Aydın Üniversitesi 4’ü (%10,0) tezin yazıldığı üniversiteler arasında en fazla tez ilk sırada yer almaktadır. Diğer üniversitelerin verileri incelendiğinde paralel bir dağılıma sahip olduğu görülmektedir.

Tablo 3. Çalışma Grubunda Yer Alan Lisansüstü Tezlerin Tez Türüne Göre Dağılımı

<i>Tez Türü</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Yüksek Lisans	36	90,0
Doktora	4	10,0
Toplam	40	100,0

Tablo 3’de görüldüğü üzere, çalışma grubunda yer alan 40 lisansüstü tez çalışmasının 40’si (%90.0) yüksek lisans, 4’u (%10.0) ise doktora tezlerinden oluşturmaktadır.

Tablo 4. Yıllara Göre Dağılım

<i>Yıllar</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
2005	1	2,5
2008	2	5,0
2009	3	7,5
2011	4	10,0
2014	3	7,5
2015	4	10,0
2016	3	7,5
2017	3	7,5
2018	2	5,0
2019	5	10,0
2020	4	10,0
2021	3	7,5
2022	6	15,0
Toplam	40	100,0

Tablo 4 incelendiğinde Türkiye’de öğrenim gören okul öncesi eğitimin ilköğretim başarısı üzerine yapılan çalışmaların en fazla 2022 yılında (f=6; %15,0), en az ise 2005 yılında (f=1; %2,5) olduğu görülmektedir. Yıllara göre normal bir dağılım göstermeyip bazı yıllarda okul öncesi eğitimin ilköğretim başarısı üzerine çalışmanın yapılmadığı saptanmıştır.

Tablo 5. Veri Türlerine Göre Dağılım

<i>Veri Türleri</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Nicel	28	70,0
Nitel	8	20,0
Karma	4	10,0
Toplam	40	100,0

Tablo incelendiğinde çalışmalarda en fazla nicel yöntem türünün tercih edildiği görülmektedir. Nicel çalışmalar (f=28; %70,0), nitel çalışmalar (f=8; %20,0), karma çalışmalar (f=4; %10,0) tür.

Tablo 6. Araştırma Desenine Göre Dağılım

Yöntem/ Araştırma Deseni	f	%
Betimsel Araştırma	17	47,5
Durum çalışması	8	20,0
Olgu bilim	4	10,0
İç içe geçmiş tek durum deseni (karma)	4	10,0
Literatür taraması (nitel)	3	7,5
Açımlayıcı sıralı (karma)	2	5,0
Tanıtıcı araştırma yöntemi (nitel)	1	2,5
Metasentez	1	2,5
Toplam	40	100

Tablo 6 incelendiğinde çalışmalarda en fazla kullanılan araştırma deseninin betimsel araştırma (f=17, %47,5) olduğu görülmektedir. Çalışmalarda 8 durum çalışması (%20,0), 4 olgu bilim (%10,0), 4 iç içe geçmiş karma desen (%10,0), 2 literatür taraması (%5,0), 2 açımlayıcı sıralı (%5,0), 1 tanıtıcı araştırma (%2,5), 1 meta sentez (%2,5) yönteminin kullanıldığı görülmektedir.

Tablo 7. Örneklem Türüne Göre Dağılımı

Yöntem/ Araştırma Deseni	f	%
Öğrenci	38	95,0
Öğrenci- öğretmen	2	5,0
Toplam	40	100

Tablo 7 incelendiğinde çalışmaların örneklem türlerine göre, öğrenci ve öğrenci-öğretmen şeklinde kategorilenmiş olduğu görülmektedir. Çalışmalarda ağırlıklı olarak öğrenciler (f=38; %95,0), katılımcı olarak tercih edildiği görülmektedir.

Tablo 8. Okul Öncesi Eğitimin İlköğretim Başarısına Etkisi İle İlgili Çalışmalarda Öne Çıkan Tema, Kod ve Frekans Dağılımı

Tema	Alt Temalar	Kodlar	f	%
Okul öncesi eğitimin ilköğretim başarısına etkisi	Akademin başarı	Matematik becerisinin gelişimi	12	30,0
		Okuma, yazma,	10	25,0
		Anlama, dinleme, anlatma,	11	27,5
		Görsel anlatım	5	12,5
		Dil gelişimi	20	50,0
	Zihin ve duygu gelişimini	Merak duygusunu arttırıcı	8	20,0
		Öğrenme isteğini	10	25,0
		Değer yargılarını öğrenmesi	12	30,0
	Beden beceri kazanımı	İnce psikomotor kazanım	18	45,0
		Tutarlı hal ve hareketler	6	15,0

Tablo 8 incelendiğinde okul öncesi eğitimin ilköğretim başarısına etkisi ile ilgili çalışmalarda üç temadan oluşmuştur. Bunlar “Akademin başarı”, “zihin ve duygu gelişimini”, “beden beceri kazanımı” temalardır. Bu temalar doğrultusunda kodlamalar yapılmıştır. “Akademin başarı”, alt temasının kod ve frekans dağılımında “Dil gelişimi” (f=20, %50,0) “Matematik becerisinin gelişimi” (f=12, %30,0) ön plana çıktığı, “Zihin ve duygu gelişimini”, alt temasının kod ve frekans dağılımında “Değer yargılarını öğrenmesi” (f=12, %30,0) ve son olarak “Beden beceri kazanımı”, alt temasının kod ve frekans dağılımında ise “İnce psikomotor kazanım” (f=18, %45,0) kodlamalarının ön plana çıktığı görülmektedir.

Sonuç

Yapılan çalışma 2005-2022 yılları arasında okul öncesi eğitimin ilköğretim başarısına etkisi konusunda yayınlanan lisansüstü tezler araştırılmıştır. Araştırma bulguları tablolar şeklinde aktarılarak sunulmuştur. Bulgulara göre alanyazında yer alan birçok çalışmanın sonuçlarının paralel ilerlediği görülmektedir. Tezin yazıldığı üniversite dağılımında yer alan 40 lisansüstü tez çalışmalarında İstanbul Aydın Üniversitesi 4’ü (%10,0) tezin yazıldığı üniversiteler arasında en fazla tez ilk sırada yer almaktadır. Bu durum üniversitenin okul öncesi programında aldığı öğrencinin sayıca çokluğu olduğu düşünülebilir. Çalışma grubunda yer alan

lisansüstü tezlerin tez türüne göre dağılım sonucunda en fazla yüksek lisans türünde yapıldığı görülmüştür. Ülkemizde doktora çalışmalarının sayısı düşünüldüğünde bu sonuç beklenen bir durumdur. Okul öncesi eğitimin ilköğretim başarısına etkisi konusunda yapılmış çalışmalar en çok 2022 yılında yapılmıştır. 2022 yılında okul öncesi ile alakalı çalışmaların çoğalması okullarda gündemde okul öncesi eğitimin zorunlu olması ile ilgili olduğu düşünülebilir. Çalışmaların veri türlerine göre dağılımında daha çok nicel çalışma türünün tercih edildiği görülmüştür. Ülkemizde yapılan çalışmalar da daha çok veri türü olarak nicel çalışma türü kullanıldığı bu durumda beklenen bir sonuçtur. Çalışmaların araştırma deseni incelendiğinde en fazla kullanılan araştırma deseninin betimsel araştırma olduğu görülmüştür. Örneklem türüne göre çalışmalar incelendiğinde en çok öğretmen daha sonra sırasıyla öğrenci ve öğretmene- öğrenci şeklinde olduğu görülmektedir. Üç alt temaya ayrılan okul öncesi eğitimin ilköğretime etkisinin ilk teması “Akademin başarı”, alt temasının kod ve frekans dağılımında “Dil gelişimi” (f=20, %50,0) “Matematik becerisinin gelişimi” (f=12, %30,0) ön plana çıktığı, “Zihin ve duygu gelişimini”, alt temasının kod ve frekans dağılımında “Değer yargılarını öğrenmesi” (f=12, %30,0) ve son olarak “Beden beceri kazanımı”, alt temasının kod ve frekans dağılımında ise “İnce psikomotor kazanım” (f=18, %45,0) kodlamalarda dikka çekecek düzeydedir.

Ulaşılan sonuçlara göre literatürde yer alan birçok çalışmanın sonuçlarının paralel ilerlediği görülmektedir. Okul öncesi eğitimin ilköğretim başarısına etkisi ile ilgili olarak gerçekleştirilmiş ve çeşitli kongrelerde veya sempozyumlarda sunulmuş bildiriler ile makale düzeydeki çalışmalar bu araştırmanın kapsamı dışında tutulmuştur. Bu nedenle, bildiri ve makale analizine dayalı olarak gerçekleştirilecek yeni çalışmalar, okul öncesi eğitimin ilköğretim başarısına etkisi alanındaki araştırmalara yeni bakış açıları sağlayabilir. Araştırmacılar okul öncesi eğitimin ilköğretim başarısına etkisi ile ilgili farklı yıllarda, farklı değişkenleri ele alarak okul öncesi konulu çalışmalar yapmışlardır. Bu çalışma okul öncesi eğitimin ilköğretim başarısına etkisi alanında yapılan çalışmaları daha özele indirgeyerek, okul öncesi eğitimin ilköğretim başarısına etkisi alt boyutlarını ayrı ayrı ele alarak değerlendirme olanağı sağlaması bakımından da önemlidir.

Bu araştırmada okul öncesi eğitimin ilköğretim başarısına etkisi ile ilgili çalışılan konulara “Akademin başarı”, “zihin ve duygu gelişimini”, “beden beceri kazanımı” gibi konulara daha çok ağırlık verildiği görülmektedir. Bu konulara ağırlık verilmesinin sebebi, okul öncesi eğitimin bu konuda daha çok ön plana çıktığı avantajların olduğu olabilir. Dinç (2002), Dere (2002), Dönmez ve Arı (1992), Güteryüz (1990) “ve İpek ve Bilgin(2007) tarafından yapılan çalışmada okul öncesi eğitimi alan çocukların, okul öncesi eğitim ortamından elde

ettikleri deneyimlerini ilköğretim ortamına aktararak yeni ortama daha kolay uyum sağladıklarını ifade etmişlerdir. Bu sonuçlar çalışmanın sonuçlarını destekler niteliktedir. Çalışmaların, çoğunluğunda “beden beceri kazanımı” ilişkin alt temada psiko-motor becerilerine katkı sunduğu yani okul öncesi almış öğrencilerin kalem tutma ve el becerilerinin gelişmiş olduğunu sonucuna varılmıştır. Sarı (2007), oyunun çocukların psiko-motor becerilerinin, güçlerinin, tepkilerinin ve dikkatlerinin artmasını sağladığını belirtmişlerdir. “Okul öncesi eğitim kurumlarındaki gerek serbest oyun gerekse eğitici oyunlar sayesinde çocukların psiko-motor becerileri geliştirdiği görülmüştür. Bu sonuçlar çalışmanın sonuçlarını destekler niteliktedir. “Akademin başarı” alt temasında dil gelişimi kodlaması ön plana çıkmıştır. Öztürk (1995) Yıldızbaş ve Parlak yıldız (2004) ve Pehlivan (2006) yaptıkları araştırmada okul öncesi eğitim alan çocukların kendilerini daha rahat ifade ettiklerini dil gelişimine olumlu etkilerinin olduğunu ifade etmişlerdir. Bu bulgulardan hareketle okul öncesi eğitimi alan çocuklar aile dışında bir sosyal ortamda yer alarak, sosyalleşmenin etkisi ile kendilerini daha iyi ifade ettikleri söylenebilir.

Araştırma sonuçlarıyla ise örtüştüğü görülmüştür. Sonuç olarak bu çalışmada ele alınan okul öncesi eğitimin ilköğretim başarısına etkisi lisansüstü çalışmalarında konu ve yöntem bağlamında büyük benzerliklerin olduğu, söz konusu çalışmaların belirli bir düzlemde ilerlediği, farklılıkları dikkate alan, derinlemesine çalışmaların sınırlı sayıda olduğu tespit edilmiştir. Çalışma bulguları genel olarak değerlendirildiğinde okul öncesi eğitimin ilköğretim başarısına etkisi alanında üretilen tezlere ilişkin bir tipoloji ortaya çıkarılabilir. Sonuç olarak, araştırmalardan elde edilen bulgular doğrultusunda şu önerilerde bulunulabilir:

Okul öncesi eğitimin ilköğretim başarısına etkisi üzerine yapılan lisansüstü tezlerin büyük çoğunluğunun nicel yöntemlere dayalı olduğu görülmektedir. Bundan sonraki çalışmalarda araştırmacılar nitel veya karma yöntemler kullanarak problem durumlarına yönelik derinlemesine çıkarımlarda bulunabilirler. Okul öncesi eğitimin ilköğretim başarısına olumlu yönde artırılmasına yönelik yapılması gerekenlerin belirlenmesine yönelik yeterli çalışma olmadığı görülmektedir. Bu bağlamda araştırmacılar ülkemizde okulöncesi öğrenciler örneklem grubunda yer alan öğrencilerin başarılarını artırmaya yönelik yarı deneysel çalışmalar yapabilirler.

Okulöncesi eğitimin Milli Eğitim Bakanlığı tarafından zorunlu eğitim kapsamına alınabilir. Okul öncesi eğitimin ilköğretim başarısına etkisi üzerine yapılan lisansüstü tezlerde öğretmen ve velilerin görüşlerine yönelik yeterince çalışma olmadığı görülmektedir. Okul öncesi eğitimin ilköğretimde başarısının artırılmasında rolü düşünüldüğünde, öğretmen ve

velilere yönelik hizmet içi eğitim ortamları tasarlanmasına yönelik araştırmalar gerçekleştirilebilir.

Kaynaklar

- AÇEV, (2007) *Ekonomik ve Toplumsal Kalkınma için Erken Çocukluk Eğitimi: Önemi, Yararları ve Yaygınlaştırma Önerileri*.
- Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı (1998). Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü, 2828 Sayılı Sosyal Hizmetler Kanunu, Resmi Gazete, Sayı: 18059.
- Akan, D. (2013). *Türk Eğitim Sisteminin Örgüt ve Yönetim Yapısı*, Can, N. (Editör). Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi, Pegem Akademi Yayınları.
- Akduman, G. G. (2012). *Okul öncesi eğitim ve önemi*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Akyüz, Y. Uygun, S. ve Kafadar, O. (2005). Anaokullarının II. Meşrutiyet Dönemindeki Gelişiminde Okul ve Çocuk Sağlığı. *Eğitim Bilimleri ve Uygulama Dergisi*, 7(1), 147-172.
- Aral, N., Baran, G. (2001). *Çocuk Gelişimi-2*. Ya-Pa Yayın.
- Aral, N., Kandır, A., & Can-Yaşar, M. (2001). *Okul Öncesi Eğitim 1*. Ya- Pa Yayınları.
- Arslan, E., Durmuşoğlu Saltalı, N. ve Yılmaz, H. (2011). Social skills and emotional and behavioral traits of preschool children. *Social Behavior and Personality*, 39 (9), 1281-1288.
- Balcı, A. (1995). *Sosyal Bilimlerde Araştırma*, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi, Ankara.
- Çetinkaya, C. (2006). Türkiye’de Okul Öncesi Eğitimin Tarihsel Gelişimi ve Bugünkü Durumu, Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Demissie, F. (2015). Promoting student teachers' reflective thinking through a philosophical community of enquiry approach. *Australian Journal of Teacher Education*, 40(12), 1-13.
- DeRosier, M. E. ve Gilliom, M. (2007). Effectiveness of a parent training program for improving children’s social behavior. *Journal of Child and Family Studies*, 16, 660-670.

- Ekinci Vural, D.ve Gürşimşek, I. (2009). Okul öncesi eğitimde aile katılımlı sosyal beceri eğitimi. *E journal of New World Sciences Academy Education Sciences, 1C0083, 4 (3)*, 1110-1122.
- Ersoy, Ö. (2004). *Aile katılımı çalışmaları*. Yıllık plan örnekleri ve aile katılımı çalışmaları içinde. Morpa Kültür Yayınları.
- Ertürk, S. (1972). *Eğitimde program geliştirme*. Yelkentepe.
- Kağıtçıbaşı, Ç. (2007). Family, self and human development across cultures. Theory and applications. New Jersey, NJ: *Lawrence Erlbaum Associates, Publishers*, 21, 633-636.
- Kim, M. J., Doh, H. S., Hong, J. S. ve Choi, J. S. (2011). Social skills training and parent education programs for aggressive preschoolers and their parentsin South Korea. *Childr en and YouthServicesReview, 33(6)*, 838-845.
- Koyuncu, E. D. (2020). Okul öncesi öğretmenlerinin çocuklarla felsefe hakkındaki görüşlerinin çocuklarla felsefe deneyimi yoluyla incelenmesi. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Ankara.
- MEGEP, (2011). Erken Çocukluk Eğitim Kurumlarında Fiziksel Özellikler ve Personel, Ankara.
- Oğuzkan, Ş ve Oral, G. (1997). *Okul Öncesi Eğitim*. Milli Eğitim Basımevi.
- Onuk, Ö. (2007). Müzik öğretmenliği lisans programı öğrencilerinin öğretmenliğe güdülenmeleri ile akademik başarıları arasındaki ilişki. (Yayımlanmamış doktora tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Özbey, S. (2012). Okul öncesi eğitim kurumuna devam eden 60-72 aylık çocuklarının sosyal beceri ve davranış problemler davranışlarının ev ve okul ortamına göre incelenmesi. *Toplum ve Sosyal Hizmet, 23(2)*, 21-32.
- Poyraz, H. ve Dere, H., 2003. *Okul Öncesi Eğitimin İlke ve Yöntemleri*. Anı Yayınları.
- Saygılı, S. (2011). *Çocuk Psikolojisi*, Nesil Yayınları.
- Saylan, N. (2016). *Eğitim bilimine giriş*. Anı Yayınları.
- Sönmez, V. (2012). *Eğitim bilimine giriş*. Anı Yayınları.
- Büyüköztürk, Ş. (2010). *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı*, Pegem Akademi.
- Şimşek, Z. ve İvrendi, A., (2014). Ebeveynlerin Okul Öncesi Eğitim Kurumlarından Beklentileri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi (H. U. Journal of Education)*.29 (2), 240-254.
- Şişman, M. (2010). *Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi*, Pegem Akademi.
- TEDMEM (2017). *2017 Eğitim değerlendirme raporu*. Türk Eğitim Derneği.

Temel, F. (2009). *Okul Öncesi Eğitime Giriş*, Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi, Okul Öncesi Lisans Programı Yayınları.

TÜSİAD, (2005). *Doğru Başlangıç: Türkiye'de Okul Öncesi Eğitim*. TÜSİAD Yayınları.

UNICEF, (2016). *Dünya Çocuklarının Durumu: Dışlanan ve Görünmeyen*. UNICEF Yayınları.